

Christelijke Hogeschool Windesheim

Bachelor Commerciële Economie

(voltijd, Nederlandstalig, Zwolle en Almere)

Beperkte opleidingsbeoordeling

Samenvatting

In januari 2020 is de bestaande voltijd hbo-bacheloropleiding Commerciële Economie (Nederlandstalig) van hogeschool Windesheim bezocht door een visitatiepanel van NQA. Deze vierjarige opleiding wordt in Zwolle en in Almere aangeboden in een voltijdvariant. Het panel beoordeelt de opleiding als **positief**.

Standaard 1: Beoogde leerresultaten

De opleiding ontvangt voor zowel de locatie Zwolle als de locatie Almere voor deze standaard het oordeel **voldoet**.

Het panel heeft vastgesteld dat de uitwerking van de leerresultaten in de specifieke taakcompetenties, generieke competenties en in de Body of Knowledge een goed beeld geeft van waaraan de studenten aan het eind van de opleiding als beginnend beroepsbeoefenaar moeten voldoen. Het (internationaal) bachelorniveau is volgens het panel in voldoende mate aangetoond door de competenties te relateren aan het nieuwe landelijke beroepsprofiel. De beoogde leerresultaten sluiten aan bij de verwachtingen van het regionale werkveld.

De opleiding heeft een heldere visie op wat er van de commercieel econoom in de toekomst verwacht wordt en heeft dit goed uitgewerkt in de opleiding.

De opleiding slaagt erin om de studenten breed op te leiden en tegelijkertijd voldoende mogelijkheden te geven voor het maken van eigen keuzes in verdieping of verbreding. Op de locatie in Zwolle kunnen studenten zich specialiseren in marketingmanagement, marketingcommunicatie en verkoopmanagement. De locatie Almere profileert zich met online marketing en ondernemerschap. Studenten kunnen hun opleiding zelf inkleuren in de praktijkopdrachten en zich zo specialiseren in een bepaalde sector.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De opleiding ontvangt voor zowel de locatie Zwolle als de locatie Almere voor deze standaard het oordeel **voldoet**.

Het panel geeft de opleiding een compliment over de samenhang van de onderwijsonderdelen in het curriculum dat bovendien voldoet aan de eisen die het landelijk beroepsprofiel stelt. De opleiding is op de beide locaties zo ingericht dat de inhoud en vormgeving passen bij de lokale omgeving. Bij de vormgeving van het curriculum is een drietal uitgangspunten geformuleerd dat per locatie op een eigen manier is uitgewerkt. De uitgangspunten komen voor het panel herkenbaar terug. De uitgangspunten 'de praktijk is leidend' en 'leren doen we samen' komen onder meer zichtbaar terug in de communities en co-makers, waarbij authentieke praktijkcasuïstiek leidend is en de studenten in projectgroepen aan de vraagstukken werken. Het derde uitgangspunt (iedere student is uniek) heeft de opleiding vertaald in haar studentbegeleiding.

Het docententeam is op beide locaties deskundig en beschikt over passende kwalificaties om het programma uit te voeren en verder te ontwikkelen. De beide docententeams lieten bij het panel bovendien een collegiale indruk achter.

Standaard 3: Toetsing

De opleiding ontvangt voor zowel de locatie Zwolle als de locatie Almere voor deze standaard het oordeel **voldoet**.

Het panel is van oordeel dat de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing. De toetsing is gebaseerd op de wettelijke en hogeschool brede kaders en uitgewerkt in een eigen toetsplan voor het gehele domein waar de opleiding toe behoort. De opleiding volgt het vierogenprincipe bij zowel de toetsconstructie als bij de beoordeling. De toetsvormen en toetsinhoud zijn gekoppeld aan de leerlijnen en passen bij het programma. Het geheel van toetsing dekt de leerdoelen van het programma goed af. De toetsinstrumenten zijn transparant. De opleiding gebruikt bovendien een variatie in toetsvormen, met aandacht voor de veranderende toetsvormen en 'flexibel toetsen' zowel individueel als in de projectgroepen. Daarbij zien de examencommissie en toetscommissie toe op de toetskaders, toetsplannen en het vertalen via toetsmatrijzen naar valide en betrouwbare toetsen. Voor de student is daardoor duidelijk wat van hem/haar wordt verwacht.

Naar het oordeel van het panel voert zowel de examen- als de toetscommissie haar taken goed uit. Het panel constateerde dat zij hun rol als critical friend op een goede manier uitvoeren.

Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding ontvangt voor zowel de locatie Zwolle als de locatie Almere voor deze standaard het oordeel **voldoet**.

De studenten tonen het eindniveau in het vierde leerjaar aan door middel van een beroepsproduct passend bij hun specialisatie. Het panel is van mening dat de specialisaties, maar ook de opdrachten binnen de specialisaties op beide locaties op een onderscheidende wijze zijn uitgewerkt.

Volgens het panel toont de opleiding in voldoende mate aan dat de beoogde leerresultaten worden gerealiseerd. Het panel heeft een selectie van vijftien eindwerken kunnen bestuderen en vond het niveau over de gehele linie voldoende en de onderwerpen passend. Ook de beoordeling is adequaat en navolgbaar. Het panel kan zich vinden in de gegeven waarderingen.

De afgestudeerden blijken gewild in het werkveld en komen daar terecht in functies die qua niveau goed aansluiten bij de opleiding, vaak schrijven zij zich in voor een vervolgopleiding. Het werkveld toont zich tevreden over het functioneren van de afgestudeerden.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Inleiding	7
Schets van de opleiding	10
Standaard 1 oogde leerresultaten	12
Standaard 2 Onderwijsleeromgeving	14
Standaard 3 Toetsing	22
Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten	26
Eindoordeel over de opleiding	29
Aanbevelingen	30
Bijlagen	31
Bijlage 1 Bezoekprogramma	32
Bijlage 2 Bestudeerde documenten	34

Inleiding

Dit visitatierapport bevat de beoordeling van de bestaande voltijdse hbo-bacheloropleiding Commerciële Economie van de Christelijke Hogeschool Windesheim. Het visitatiepanel van NQA dat de beoordeling heeft uitgevoerd, is samengesteld door NQA in opdracht van de Christelijke Hogeschool Windesheim en in overleg met de opleiding. Voorafgaand aan de visitatie heeft de NVAO het panel goedgekeurd.

Het rapport beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel. Ook bevat het enkele aanbevelingen voor de opleiding. Het rapport is opgesteld conform het *Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs* van de NVAO (2018) en de *NQA Handleiding Opleidingsvisitaties Hoger Onderwijs 2019 Beperkte Opleidingsbeoordeling*.

De visitatie heeft plaatsgevonden op 10 januari 2020. Het visitatiepanel bestond uit:

De heer L.H. Broekhuizen MBA B COM (voorzitter, domeindeskundige)

De heer M.M.A. Kroes BA B COM (domeindeskundige)

De heer drs. A. Klop (domeindeskundige)

Mevrouw R.D.H. Stallenberg (studentlid)

Mevrouw drs. B.J. Steenbergen MBA, auditor van NQA, trad op als lead-auditor van het panel.

De opleiding maakt onderdeel uit van een visitatiecluster. Afstemming met alle deelpanels heeft eerst plaatsgevonden door de instructie die de panelleden hebben gekregen over het beoordelingskader. De tussen Hobéon en NQA gekalibreerde criteria voor de beoordeling maken onderdeel uit van deze instructie. Voorafgaand is de afstemming geborgd door overlap in de bezetting van de deelpanels. Daarnaast is, rekening houdend met dat elke opleidingsbeoordeling een individuele beoordeling betreft, vanuit de overlap in de bezetting, waar relevant, voortschrijdend gereflecteerd op vorige bezoeken van deze visitatiegroep. Verder is de afstemming tussen de panels geborgd door de ondersteuning van zoveel mogelijk dezelfde secretaris vanuit zowel Hobéon als NQA en door de inzet van getrainde voorzitters.

Werkwijze panel en procesverloop

Voor de opleidingsbeoordeling heeft de opleiding een zelfevaluatie en bijlagen ter beschikking gesteld aan het panel en is er een paneloverleg gepland ter voorbereiding van de visitatie. Dit vooroverleg heeft een week voor het visitatiebezoek plaatsgevonden. De panelleden zijn geïnstrueerd over de werkwijze via de NQA-handleiding en het NVAO-kader. Vervolgens heeft het panel de aanpak, rolverdeling en werkwijze voor het visitatiebezoek besproken. Het panel heeft gesproken over de indrukken en observaties die zijn verkregen uit het zelfevaluatie rapport en uit de bijlagen. Ook zijn de meningen over de geselecteerde eindwerken gedeeld. Conform de richtlijnen van het NVAO-kader is er bij twijfel over het niveau of de beoordeling van een eindwerk een tweede panellid als lezer ingeschakeld.

Informatie uit het vooroverleg is uitgewerkt tot een agenda met vraagpunten voor de bezochtdag. Waar nodig is contact opgenomen met de opleiding om de organisatie van de bezochtdag verder te stroomlijnen.

Tijdens de bezochtdag heeft het panel gesproken met diverse groepen (zie bijlage 1) en het ter inzage gelegde materiaal bestudeerd. Het laatste betrof met name onderwijs- en toetsmateriaal,

de online leeromgeving en notulen van verschillende commissies, zoals de examen- en de opleidingscommissie.

Aan het einde van de bezoekdag heeft het gehele panel de verkregen informatie verwerkt tot een compleet beeld en tot een voorlopig oordeel met argumentatie. Tijdens een afsluitende mondelinge terugkoppeling heeft de voorzitter van het panel de voorlopige eindoordelen en de belangrijkste bevindingen meegedeeld aan de opleiding.

Na het visitatiebezoek heeft de secretaris op basis van alle informatie en de meningen van de panelleden een conceptrapportage opgesteld en voorgelegd aan de panelleden. Met de input van de panelleden is een tweede concept opgesteld dat ter controle op feitelijke onjuistheden is voorgelegd bij de opleiding. De panelleden hebben kennisgenomen van de reactie van de opleiding en waar nodig aanpassingen doorgevoerd. Vervolgens is het rapport definitief vastgesteld.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de opleiding in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Utrecht, 3 april 2020

Panelvoorzitter

De heer L.H. Broekhuizen MBA B COM

Lead-auditor

Mevrouw drs. B.J. Steenbergen MBA

Schets van de opleiding

De opleiding Commerciële Economie van de Christelijke Hogeschool Windesheim (verder: Windesheim) wordt in zowel in Zwolle als in Almere als voltijdvariant aangeboden.

De opleiding in Zwolle is ondergebracht in het domein Business Media en Recht (BMR). Dit domein bestaat uit dertien opleidingen, te weten elf opleidingen die tezamen de Business School vormen, de opleiding Journalistiek en het Windesheim Honours College. Naast de opleidingen zijn de twee kenniscentra Media en Strategisch Ondernemerschap bij dit domein ondergebracht. De bacheloropleiding Commerciële Economie is een van de oudste opleidingen van het domein en bestaat al sinds 1975. De opleiding in Zwolle kent ongeveer 650 studenten.

In 2010 is de opleiding ook op de locatie in Almere van start gegaan. Hier behoort de opleiding tot de groep Business, Management en Law, bestaande uit tien hbo-bacheloropleidingen. De opleidingen op deze locatie werken samen in het 'domein Flevoland' dat alle opleidingen van de Christelijke Hogeschool Windesheim op de locatie Almere omvat. In Almere studeren ongeveer 280 studenten aan de opleiding Commerciële Economie.

De opleiding werkt met een major-minormodel waarbij de inhoud van de major (210 EC) invulling geeft aan de landelijke competenties Commerciële Economie.

Op beide locaties werkt de opleiding vanuit een didactisch concept met drie speerpunten:

- praktijk als context
- persoonlijk & betrokken
- persoonlijke leerroute

In de inrichting van de opleiding staat het werken met authentieke praktijkvragen centraal. De studenten maken beroepsproducten voor externe, soms betalende opdrachtgevers. In Zwolle werken de studenten aan deze beroepsproducten samen in communities, in Almere zijn het Co-makers.

De opleiding in Zwolle kent drie uitstroomprofielen:

- marketingcommunicatie
- marketingmanagement
- verkoopcommunicatie

In Almere ligt het accent op online-marketing

Het curriculum van de opleiding in Zwolle ziet er als volgt uit:

Jaar 1	Major 1: de interne en externe omgeving	Major 2: internetmarketing
Jaar 2	Major 3: het commercieel plan (community project)	Major 4*: stage (in beroepsprofiel)
Jaar 3	Major 5* : community projecten innovatie, beroepsprofiel en internationalisering	Minor: multidisciplinaire praktijkopdrachten en projecten
Jaar 4	Major 6: specialisatie in beroepsprofiel	Major 7: afstuderen

*: de majorprogramma's M4 en M5 worden in het studiejaar in beide semesters aangeboden om het werkveld het gehele jaar door van stagiairs te voorzien.

Het curriculum van de opleiding op de locatie Almere ziet er als volgt uit:

Jaar 1	Samenwerken & Onderzoek	Projectmatig werken & Ondernemen
Jaar 2	Sales & Accountmanagement	Crossmediale Marketing
Jaar 3	Minor	Strategisch Management
Jaar 4	Online Markering & Communicatie	Afstuderen

Terugblik vorige visitatie

In de vorige visitatie werd de opleiding gevraagd aandacht te besteden aan met name de beoordelingsformulieren. Het panel constateerde dat de beoordelaars niet allemaal voldoende gebruik maakten van de mogelijkheid feedback te geven en adviseerde de toets- en examencommissie het gebruik en de bruikbaarheid van de formulieren onder de loep te nemen. Het visitatiepanel heeft geconstateerd dat dit in hoge mate verbeterd is nu alle examinatoren BKE-gecertificeerd zijn en de toets- en examencommissie de toetsing evalueert en bespreekt met de betrokken examinatoren.

Tabel administratieve gegevens

Naam opleiding in CROHO	Commerciële Economie
Type en soort	Hbo; Bachelor
Variant	Voltijd
Sector	Economie
Graad	Bachelor of Science
Studielast	240 EC
Afstudeerspecialisatie(s)	Online Marketing (Almere) Marketingmanagement (Zwolle) Marketingcommunicatie (Zwolle) Verkoopmanagement (Zwolle)
Locatie(s)	Zwolle en Almere
Onderwijstaal	Nederlands
ISAT code CROHO	34402
Financiering	Bekostigd
Visitatiegroep	Hbo Commerciële Economie groep van Gogh
Inleverdatum	01-05-2020
Bijzonder kenmerk	Niet van toepassing
Joint program, met opgave van de betrokken partnerinstellingen en type graadverlening (joint/double/multiple degree)	Niet van toepassing

Standaard 1 Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld, het vakgebied en op internationale eisen.

Conclusie

De opleiding ontvangt voor zowel de locatie Zwolle als de locatie Almere voor deze standaard het oordeel **voldoet**.

Het panel heeft vastgesteld dat de uitwerking van de leerresultaten in de specifieke taakcompetenties, generieke competenties en in de Body of Knowledge een goed beeld geeft van waaraan de studenten aan het eind van de opleiding als beginnend beroepsbeoefenaar moeten voldoen. Het (internationaal) bachelorniveau is volgens het panel in voldoende mate aangetoond door de competenties te relateren aan het nieuwe landelijke beroepsprofiel. De beoogde leerresultaten sluiten aan bij de verwachtingen van het regionale werkveld.

De opleiding heeft een heldere visie op wat er van de commercieel econoom in de toekomst verwacht wordt en heeft dit goed uitgewerkt in de opleiding.

De opleiding slaagt erin om de studenten breed op te leiden en tegelijkertijd voldoende mogelijkheden te geven voor het maken van eigen keuzes in verdieping of verbreding. Op de locatie in Zwolle kunnen studenten zich specialiseren in marketingmanagement, marketingcommunicatie en verkoopmanagement. De locatie Almere profileert zich met online marketing en ondernemerschap. Studenten kunnen hun opleiding zelf inkleuren in de praktijkopdrachten en zich zo specialiseren in een bepaalde sector.

Onderbouwing

Beroepsbeeld

De opleiding leidt studenten conform het nieuwe landelijke opleidings- en beroepsprofiel op tot brede commerciële professionals die in principe in het gehele commerciële spectrum, waaronder marketing, marketingcommunicatie, business development, sales, customer experience en business insight kunnen werken. Hierbij heeft de commerciële professional generalistische kennis opgedaan om goed samen te werken met andere disciplines

De hogeschool heeft in haar strategische koers aandacht voor de 'waardevolle professional'. Deze professional heeft een onderzoekende houding, neemt verantwoordelijkheid voor het eigen handelen en is kritisch op zowel het eigen handelen als dat van de organisatie waar hij voor werkt. Studenten en alumni van de opleiding komen in aanraking met informatie van klanten die gebruikt kan worden om koopgedrag te stimuleren. Daarnaast komt hij vaak in contact met klanten en geeft hen informatie over producten en diensten. Vanuit deze positie is het belangrijk dat hij geen misbruik maakt van de data die tot zijn beschikking staan. Het panel ziet dat dit

uitgangspunt terugkomt in bijvoorbeeld het onderwijsonderdeel Ethiek dat op beide locaties in het curriculum verweven is, maar ook in de beroepshouding van de studenten.

Eindkwalificaties

De opleiding heeft tot en met studiejaar 2018/2019 gewerkt met het landelijke geldende Beroepsprofiel CE 2013-2017 ('De blik naar buiten'). Hierin zijn elf CE-beroepscompetenties vastgesteld die tot voor kort de onderlegger waren voor de CE-opleiding. Vanaf studiejaar 2019/2020 hanteert de opleiding het nieuwe Landelijke Opleidingsprofiel 2018-2022 ('Kernbelofte van de CE'er') waarin leeropbrengsten zijn vastgelegd. Het hart van dit profiel is de markt waar vier leeropbrengsten omheen zijn gepositioneerd: waarde creëren, realiseren, business development en koers bepalen. Met het landelijke profiel als vertrekpunt zijn de gekozen eindkwalificaties van de opleiding inhoudelijk relevant en voldoen ze ook aan de niveaureisten voor een bacheloropleiding door de koppeling met de Dublin Descriptoren.

Profilering

De studenten van de opleiding komen over het algemeen uit de wijde regio Zwolle dan wel uit Almere. Ze blijven daar ook na hun afstuderen wonen en werken. De behoeften van het regionale werkveld zijn belangrijke ankers voor de vertaling van het (brede) landelijke profiel naar de opleidingsdoelstellingen en voor de profilering. Hiervoor heeft het panel een bij de opleiding actieve en betrokken werkveldadviescommissie (WAC) ontmoet die op regelmatige basis met de opleiding overlegt over thema's die in de opleiding aan de orde zouden moeten komen om het curriculum actueel te houden. Zo bleek op de bezochtdag bijvoorbeeld dat de opleiding het thema Online Marketing regelmatig besproken heeft met het werkveld en dat mede door suggestie van het werkveld het onderwerp zowel in Zwolle als in Almere verder is vormgegeven. Om verzekerd te zijn van de meeste actuele kennis in het onderwijs wordt een deel van het onderwijs over Online Marketing door gastdocenten (experts op dit gebied) gegeven. Naast de WAC werkt de opleiding samen met externe brancheorganisaties, zoals NIMA, SMA, MOA en Thuiswinkel.org.

De opleiding geeft de studenten ruimte om hun studie te verdiepen dan wel te verbreden in de praktijkopdrachten door ze zelf de regie te geven over de omgeving waarin ze deze opdrachten uitvoeren (regionale opdrachtgevers, meestal uit het MKB). Het panel is van mening dat de sturing die de opleiding op deze manier aan de studenten geeft van meerwaarde is en onderscheidend is vormgegeven.

De studenten van de locatie Zwolle kunnen kiezen uit een drietal uitstroomprofielen: marketingmanagement, marketingcommunicatie en verkoopmanagement. In Almere is de profilering gericht op online marketing, wat past in de omgeving waar een grote onlinesector aanwezig is. Daarnaast kunnen studenten in Almere kiezen voor het profiel ondernemerschap. Bij dit profiel kunnen studenten afstuderen in hun eigen onderneming. Dit wordt veel gedaan door studenten die eerst de AD Ondernemen succesvol hebben afgerond.

Het panel is van mening dat de keuzes die de opleiding maakt in de profilering logisch en navolgbaar zijn en bovendien passen bij de behoeften van het regionale werkveld. In het curriculum (standaard 2) zijn de verschillende inhoudelijke profileringen van zowel de locatie Zwolle als de locatie Almere op een goede en onderscheidende wijze uitgewerkt.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Conclusie

De opleiding ontvangt voor zowel de locatie Zwolle als de locatie Almere voor deze standaard het oordeel **voldoet**.

Het panel geeft de opleiding een compliment over de samenhang van de onderwijsonderdelen in het curriculum dat bovendien voldoet aan de eisen die het landelijk beroepsprofiel stelt. De opleiding is op de beide locaties zo ingericht dat de inhoud en vormgeving passen bij de lokale omgeving. Bij de vormgeving van het curriculum is een drietal uitgangspunten geformuleerd dat per locatie op een eigen manier is uitgewerkt. De uitgangspunten komen voor het panel herkenbaar terug. De uitgangspunten 'de praktijk is leidend' en 'leren doen we samen' komen onder meer zichtbaar terug in de communities en co-makers, waarbij authentieke praktijkcasuïstiek leidend is en de studenten in projectgroepen aan de vraagstukken werken. Het derde uitgangspunt (iedere student is uniek) heeft de opleiding vertaald in haar studentbegeleiding.

Het docententeam is op beide locaties deskundig en beschikt over passende kwalificaties om het programma uit te voeren en verder te ontwikkelen. De beide docententeams lieten bij het panel bovendien een collegiale indruk achter.

Onderbouwing

Vormgeving van het programma

Didactisch concept

De hogeschool heeft voor de inrichting van het onderwijs één strategie ontwikkeld die vertaald is naar één didactisch model dat door de opleiding op beide locaties wordt gehanteerd.

Hierin staan drie speerpunten centraal:

1. praktijk als context
2. persoonlijk & betrokken
3. persoonlijke leerroutes

Het onderwijs is verder vormgegeven op basis van de leerlijnen uit het gedachtegoed van Ploegman & De Bie (2008). De opleiding kent een praktijklijn, een regielijn, een conceptuele en een vaardighedenleerlijn. Deze laatste twee leerlijnen vormen tezamen de Body of Knowledge and Skills (BoKS). Het panel heeft geconstateerd dat zowel de didactische speerpunten als de inrichting naar leerlijnen herkenbaar in de onderwijsontwikkeling is gebruikt waardoor een inhoudelijk samenhangend curriculum is ontstaan.

Het speerpunt 'persoonlijk & betrokken' komt terug in de laagdrempelige opstelling van de docenten naar de studenten en in de studentbegeleiding in de leerlijn persoonlijk leiderschap (Almere) en studiebegeleiding (Zwolle) waarin aandacht wordt besteed aan persoonlijk leiderschap van de student (zie hieronder). Om dit uitgangspunt op een goede manier in de dagelijkse onderwijspraktijk te concretiseren, volgen alle docenten de deskundigheidsbevordering Didactisch Coachen. De opleiding heeft het speerpunt 'persoonlijke leerroute' vormgegeven in de keuzes die de student gedurende zijn studie kan maken.

In ieder semester staat een (complexe) praktijkvraag centraal en werken de studenten in projectgroepen aan de beantwoording van de praktijkvraag (praktijkleerlijn). In dezelfde periode krijgen de studenten ondersteunende modules uit de andere leerlijnen, waarbij ze de daar opgedane kennis meteen in praktijk brengen in het project.

In Zwolle bijvoorbeeld staat in het tweede leerjaar (major 3) een gezamenlijk project centraal waar de studenten een commercieel plan schrijven (13 EC). Ter ondersteuning krijgen zij in de conceptuele leerlijn kennis aangeboden over onder meer online markering, marketingcommunicatiemanagement, inkoopmanagement en verkoopmanagement. Bij de vaardighedenleerlijn krijgen ze een training communicatiestijlen en bij de regieleerlijn is dat de module 'regie en persoonlijk leiderschap'.

In Almere is dit zichtbaar in bijvoorbeeld het tweedejaars vak accountmanagement waar de studenten in projectgroepen een opdracht verwerven van een opdrachtgever (12 EC) en zo praktijkervaring opdoen. Ter ondersteuning krijgen de studenten modules waar zij kennis opdoen over onder meer dienstenmarketing en service and hospitality en wordt aan de vergroting van hun vaardigheden op het gebied van salesmanagement gewerkt. Daarnaast krijgen zij bij de module 'Persoonlijk Leiderschap 1' ondersteuning bij hun persoonlijke ontwikkeling.

Het panel is van mening dat de didactische uitgangspunten het realiseren van de leerresultaten adequaat ondersteunen. De leeromgeving staat in verbinding met de beroepsomgeving, wat betekent dat de vraagstukken uit de beroepspraktijk uitgangspunt zijn voor de inrichting van het onderwijs en dat de student op velerlei manieren in aanraking komt met de beroepspraktijk. Dit is met name zichtbaar in de praktijklijn.

Het panel constateert dat de opleiding op beide locaties wat betreft het didactisch concept heldere en navolgbare keuzes maakt. De didactische uitgangspunten ondersteunen de realisatie van de leerresultaten onder meer door de goede verbinding van de leeromgeving met de beroepsomgeving waarbij het leren in de praktijklijn ondersteund wordt door de onderwijsonderdelen in de conceptuele en vaardighedenleerlijn. De BoKS in de conceptuele en vaardighedenleerlijn is afgeleid van het landelijke opleidingsprofiel.

Inhoud van de opleiding

De opleiding heeft het curriculum op de beide locaties passend bij de studentenpopulatie en regio ingevuld. Hierbij is de centrale rol van de beroepspraktijk in alle onderwijsonderdelen leidend door het werken aan authentieke beroepsvragen in co-makers (Almere) en in communities (Zwolle).

Een goed voorbeeld van de verschillende uitwerking van het onderwijs op de beide locaties is de eerste module van het eerste jaar. Volgens het panel is hier goed zichtbaar hoe de beide locaties dezelfde uitgangspunten hanteren maar daarbinnen eigen keuzes maken.

Op beide locaties start de opleiding met een met andere opleidingen gemeenschappelijk onderwijsonderdeel, zodat studenten de mogelijkheid hebben van opleiding te wisselen zonder studievertraging op te lopen. Daarnaast maken de studenten op beide locaties meteen kennis met het werken in projectgroepen. In Zwolle is dit Major 1: 'De interne en externe omgeving' en volgen de studenten voor een belangrijk deel onderwijs samen met studenten van andere opleidingen in het domein Business, Media en Recht. In dit semester starten zij met een praktijkopdracht op het gebied van de onderneming en de externe omgeving. In Almere valt de opleiding in het (bredere) domein Flevoland en heeft men gekozen voor samenwerking met de andere opleidingen in de groep Business, Management & Law. Hier is het eerste semester zelfs volledig gelijk, zodat studenten zonder studievertraging overstappen naar een andere opleiding in de groep. In Almere starten de studenten met een praktijkopdracht op het gebied van Business to Consumer.

De studenten die in Zwolle studeren, kunnen kiezen uit drie beroepsprofielen: marketingcommunicatie, marketingmanagement en verkoopmanagement. Studenten kiezen in de (meewerk)stage in leerjaar 2 voor het eerst voor een beroepsprofiel. In het derde leerjaar krijgt dit profiel verdere verdieping in Major 5 waar een van de drie grote projecten die de studenten in die major uitvoeren in de context staat van het gekozen beroepsprofiel. Hier werven de studenten zelfstandig een betaalde opdracht en leveren adviezen op. In het vierde leerjaar (voorafgaand aan major 6) maken de studenten hun definitieve keuze voor een van de beroepsprofielen. De opleiding geeft hiermee de studenten de mogelijkheid zonder studievertraging in het vierde jaar een ander beroepsprofiel te kiezen. Een student die in alle leerjaren voor het beroepsprofiel verkoopmanagement heeft gekozen, ontvangt het certificaat van de Sales Management Association als extra boven op het bachelor-diploma van de hogeschool. De student die dat heeft gedaan voor het beroepsprofiel Marketing Management ontvangen het certificaat NIMA-B2 als extra bovenop het bachelor-diploma van de hogeschool.

Het panel heeft in de opbouw van het curriculum een helder onderscheid tussen de verschillende profielen gezien doordat de studenten vanaf het tweede leerjaar specialisatie-specifieke onderwijsonderdelen volgen. De studenten, die het panel op de bezochtdag sprak, bevestigden dit beeld. Hoewel het panel van mening is dat alle beroepsprofielen op een goede manier zijn vormgegeven, wil zij met name een compliment uitspreken over het beroepsprofiel verkoopmanagement. Het panel constateert dat de studenten in dit profiel op een onderscheidend hoog niveau worden opgeleid. In de onderwijsonderdelen, zoals de onderwijsmodule Tactische en Strategische Inkoopprocessen, zit een heldere relatie met andere aspecten van bedrijfskunde, zoals projectmanagement, algemene economie, duurzaam ondernemen en relatiemanagement zodat de student een helicopterview kan ontwikkelen. Wel is het panel van mening dat het wisselen van beroepsprofiel vlak voor het vierde jaar ten koste gaat van de verdieping. Zij adviseert de opleiding om te bekijken of het mogelijk is de studenten de definitieve keuze bijvoorbeeld na de meewerkstage in het tweede jaar te laten maken.

In Almere maken de studenten geen keuze voor een beroepsprofiel. De opleiding in Almere is een brede marketingopleiding met een accent op online marketing, passend bij het regionale beroepenveld. Het panel is van mening dat het onlineprofiel duidelijk en onderscheidend terugkomt in het profiel. Al in het eerste jaar (tweede semester) schrijven de studenten een crossmediaal marketingcommunicatieplan waar digitale tools, om bijvoorbeeld

zoekwoordenonderzoek te verrichten, onderdeel van uitmaken. In de marketingcommunicatiemodules die in dit semester de praktijkopdracht ondersteunen, is er specifiek aandacht voor online vaardigheden & analytics. In jaar 4 is er opnieuw expliciet verdiepende aandacht voor online marketing en communicatie in de hierboven genoemde co-maker. Onderwerpen die aan de orde komen, zijn onder meer SEO, SEA, re-targeting, analytics, affiliate marketing, Facebookmarketing en Google Analytics. In deze module wordt samengewerkt met het online marketingbureau Traffic Builders. Elke les wordt verzorgd door een expert van Traffic Builders in zijn specifieke vakgebied. Daarnaast zijn de studenten in de gelegenheid om het Google Analytics certificaat te behalen. Het panel is van mening dat het onlineprofiel van de opleiding in Almere op een goede en herkenbare wijze is uitgewerkt.

Het panel is van mening dat het curriculum op beide locaties een logische opbouw kent. De opleiding stelt de praktijkvragen zichtbaar centraal en heeft de modules uit de conceptuele en vaardighedenleerlijn op een logische manier rond een praktijkopdracht (co-maker dan wel community) gepland. Het uitgangspunt 'complexe praktijkvragen zijn leidend' is dan ook volgens het panel zichtbaar als leidend principe in de opbouw van het curriculum terug te zien.

Beroepsvaardigheden

De studenten werken gedurende hun opleiding op verschillende manieren in de beroepspraktijk, zodat ze niet alleen een goed beeld krijgen van het beroep, maar ook werken aan de ontwikkeling van hun beroepsvaardigheden. De opleiding heeft dit vormgegeven door gebruik te maken van echte praktijkcasuïstiek en (soms betalende) externe opdrachtgevers. Daarnaast lopen de studenten twee keer stage (in het tweede en het vierde jaar) en worden de studenten gedurende hun hele opleiding in de vaardighedenleerlijn getraind in soft skills.

In Almere doen de studenten vanaf het tweede jaar ervaring op in het 'co-maker-ship' waar ze zelf opdrachten verwerven. In de co-maker online marketing en communicatie (leerjaar 4) bijvoorbeeld schrijven de studenten een adviesrapport op het gebied van online marketing en communicatie voor een opdrachtgever waar zij ook twee dagen per week aanwezig zijn. Bij deze co-maker werken de studenten samen in multidisciplinaire projectgroepen met communicatiestudenten.

In Zwolle werkt de opleiding met communities. Ook in de communities werken de studenten met echte praktijkcasuïstiek. Hiervoor maakt de opleiding in Zwolle ook gebruik van Kennispoort regio Zwolle. Kennispoort is opgericht door de Christelijke Hogeschool Windesheim, de provincie Overijssel, de gemeente Zwolle en de Kamer van Koophandel Oost Nederland (vestiging Zwolle). Via de Kennispoort komen interessante vragen van bedrijven uit de regio binnen waar de studenten mee aan de slag kunnen. Zo heeft het panel een mooi voorbeeld uit het tweede jaar gezien waar Wensink Automotive de opdrachtgever was. Het semester startte met een presentatie van Wensink voor de studenten en sloot af met een presentatie voor het bedrijf waarin de studenten hun marketingproject lieten zien.

Het panel is ervan overtuigd dat de studenten door te werken aan echte praktijkcasuïstiek op een goede manier werken aan de vergroting van hun beroepsvaardigheden. Zo was het panel onder de indruk van het evenement 'Pitch your brand' dat de opleiding voor vierdejaars studenten marketingcommunicatie (Zwolle) organiseert. De studenten vormen in major 6 in een groepje van vier een reclamebureau dat de opdracht krijgt om gedurende dit onderwijsonderdeel voor

€ 2400 aan marketingopdrachten te verwerven. Hiervoor organiseert de opleiding een netwerkdag waar ongeveer 30 bedrijven met een marketingvraag aanwezig zijn (tegenover ongeveer 10 studentenreclamebureaus). Op de bezookdag bleek dat deze dag ook door opdrachtgevers gewild is.

Instreamroutes en leerroutes

De instroom bestaat uit zowel havo- als MBO-studenten die de opleiding op beide locaties zoveel mogelijk evenredig per klas verdeelt zodat een klas bij voorkeur uit 50/50 bestaat.

De hogeschool streeft naar een persoonlijke leerroute voor iedere student en vertaalt dat in het uitgangspunt: "Iedere student is uniek". De opleiding vertaalt dit door voor de locaties een ruim en complementair aanbod te programmeren. De student wordt op beide locaties breed opgeleid en heeft daarnaast eigen regie. Zo kan de student tot op zekere hoogte zelf sturen in welke branches hij ervaring opdoet doordat hij eigen opdrachtgevers verwerft. Met name in Almere is daar binnen de Co-makers veel ruimte voor, maar ook in Zwolle zijn er momenten waarop de student eigen opdrachtgevers verwerft. De student in Zwolle kiest voor één van de drie beroepsprofielen. In Almere heeft de student deze keuze niet en volgen alle studenten de specialisatie Online marketing. Wel is er in Almere een uitstroomprofiel Ondernemerschap voor studenten die een eigen onderneming hebben. Zij mogen dan een groot deel van de opdrachten binnen hun eigen onderneming uitvoeren. Deze mogelijkheid wordt vaak gekozen door studenten die eerder een AD ondernemerschap hebben gevolgd.

De Windesheim CE-uitstroomprofielen zijn op een heel adequate wijze besproken en in nauw overleg afgestemd met het regionale werkveld en de werkveldcommissie die door de opleiding is ingesteld. Het panel is van mening dat de uitstroomprofielen zich bovendien goed van elkaar onderscheiden.

Onderzoek

De opleiding vertaalt onderzoeksvaardigheden als het vergroten van het onderzoekend vermogen van de studenten. Dit heeft drie elementen, namelijk een kritische, nieuwsgierige houding, het kunnen beoordelen van onderzoek van anderen en het zelf onderzoek kunnen doen. Beide locaties hebben een herkenbare onderzoekslernlijn waarin aparte onderwijsonderdelen het onderzoekend vermogen van de studenten stimuleren. Het geleerde kan meestal meteen in praktijk gebracht worden in de Co-maker of community die in dat semester centraal staat. Zo krijgen de studenten in Almere ter voorbereiding van hun Co-maker Accountmanagement (leerjaar 2) bijvoorbeeld een module Kwalitatief Marktonderzoek (2 EC). In Zwolle werkt de opleiding samen met de lectoraten Familiebedrijven en Sociale Innovatie, het lectoraat Familiebedrijven geeft een onderwijsmodule in M5 (2 EC) en bij beide lectoraten studeren studenten van de locatie Zwolle af. De locatie Almere heeft geen verbinding met de lectoraten. Ter voorbereiding van het afstuderen volgen studenten op beide locaties een onderzoeks- en afstudeertraining zodat zij beter voorbereid aan het afstuderen beginnen.

Het panel is van mening dat de studenten op beide locaties op een goede manier worden begeleid in de vergroting van de onderzoeksvaardigheden. De onderzoekslernlijn op de locatie in Almere is wat explicieter vorm gegeven dan die in Zwolle, maar ook in Zwolle worden de studenten op een goede manier voorbereid.

Internationalisering

De student volgt op beide locaties een leerlijn Engels vanaf het eerste tot en met het derde leerjaar waarna de student deze taal op B2 niveau beheerst. De student doet aan het begin van de opleiding een diagnostische test op basis waarvan het taalniveau wordt bepaald. Afhankelijk van het resultaat volgt de student vervolgens een traject dat bij hem past. Het is bovendien mogelijk om een apart Cambridge certificaat B2 te behalen.

Daarnaast gebruikt de opleiding op beide locaties naar het oordeel van het panel passende Engelstalige literatuur.

In Almere volgen de studenten het vak 'International Business (propedeuse, 3 EC) waarin zij de basistheorie leren van internationaal zakendoen. In deze onderwijsmodule is ook aandacht voor interculturele communicatie en intercultureel management. Vanaf studiejaar 2020-2021 zal ook de module 'Intercultural Communication' in het curriculum worden opgenomen om de studenten beter voor te bereiden op met name de soft skills in het werken in een internationale context. In Zwolle voeren de studenten in Major 5 (leerjaar 3) een internationaliseringsproject uit waarin internationale marketing, een landenanalyse en de cultuurdimensies van Hofstede centraal staan. Hier krijgen de studenten ook de gelegenheid om op buitenlandse reis te gaan. De studenten die dat doen, gaan aan de slag met een opdracht en nemen interviews af over de culturele aspecten van het land waarin ze zich bevinden. Na terugkomst presenteren ze hun bevindingen aan de medestudenten en docenten. Zo zijn studenten in het kader van deze module onder meer naar Barcelona geweest.

Studenten worden op beide locaties in de gelegenheid gesteld een deel van hun studie in het buitenland te volgen, bijvoorbeeld door de minor "Doing Business in China" of "Doing Business in Germany and Eastern Europe" te volgen. In studiejaar 2018/2019 volgden 22 studenten in Zwolle één van deze minoren of studeerden in het buitenland. In Almere hebben dit studiejaar drie studenten een minor in het buitenland gevolgd en doen twee studenten op dit moment hun afstuderen in het buitenland.

Het panel is van mening dat de opleiding op beide locaties voldoende aandacht aan internationalisering besteedt om de studenten op een goede manier op de beroepspraktijk voor te bereiden. Wel valt het haar op dat er op de locatie Almere in het verplichte deel van het curriculum minder aandacht besteed wordt aan interculturele sensitiviteit dan in Zwolle, terwijl de regionale omgeving in Almere daar wellicht meer om vraagt. Zij adviseert de opleiding hier aandacht aan te besteden.

Begeleiding

De persoonlijke ontwikkeling van de student vindt plaats binnen de regieleerlijn. De opleiding begeleidt de studenten hierin binnen de Studentbegeleiding en Persoonlijk Leiderschap in Zwolle en in Almere in Persoonlijk Leiderschap. Op beide locaties staat de begeleiding van de student in het eerste leerjaar in het teken van studiebegeleiding (het 'leren te leren') met wekelijkse bijeenkomsten en wordt de studiebegeleiding later minder intensief.

De studenten kunnen een beroep doen op eerste- en tweedelijnszorg. De eerste lijnzorg betreft de begeleiding vanuit de opleiding. Er is bijvoorbeeld een studentbegeleider of regiecoach die de studenten met bijzondere leerroutes of veel achterstanden begeleidt. De tweedelijnszorg is de

zorg die vanuit de hogeschool wordt gegeven en die voor alle studenten van Windesheim toegankelijk is. Het gaat dan om extra begeleiding door de casemanager, de decaan, het studieloopbaancentrum en studentenpsychologen.

Op de bezoeke dag toonden de studenten van beide locaties zich zeer tevreden over de laagdrempeligheid van docentbegeleiders en de ondersteuning die zij van hen ontvingen. Het panel is met de studenten van mening dat de studentenbegeleiding op beide locaties goed is vormgegeven.

Docenten

Het panel heeft kennisgemaakt met twee gemotiveerde en deskundige docententeams. Het panel heeft geconstateerd dat de beide docententeams voldoende en passend zijn opgeleid.

De meeste docenten hebben een afgeronde masteropleiding binnen een relevant werkveld en ruim voldoende werkervaring die in de opleiding wordt gebruikt. Daarnaast zijn (de meeste) docenten in het bezit van een pedagogisch-didactische aantekening en BKE gecertificeerd.

Het team van de opleiding in Zwolle bestaat uit 31 docenten, aangevuld met externe deskundigen uit het werkveld en docenten van het domein Business Media en Recht. De docenten zijn ingedeeld in een beroepsteam; marketing, marketingcommunicatie of verkoop. De beroepsteams zijn verantwoordelijk voor de actualiteit van het beroepsprofiel en de uitvoering van het onderwijsprogramma dat met het profiel samenhangt.

De opleiding, beroepsteams en semestercoördinatoren worden aangestuurd en ondersteund door het Opleidingsteam dat bestaat uit een opleidingsmanager en twee leden die geen deel uit maken van een beroepsteam. Het opleidingsteam wordt aangevuld met een logistieke onderwijsplanner vanuit de bedrijfsvoering, bewaakt en borgt de totale kwaliteit van de onderwijsontwikkeling en is de verbindende schakel tussen beroepsteams en het werkveld.

Het docententeam in Almere bestaat uit vijftien docenten, aangevuld door docenten uit de groepen Business en Management. Alle docenten hebben recente ervaring in het werkveld. Met name op het gebied van Online Marketing wordt, gezien de snel veranderende kennis op dat gebied, daarnaast gebruik gemaakt van gastdocenten. Het team wordt aangestuurd door een opleidingscoördinator in samenwerking met het hoofd Team Business (de opleidingen Bachelor Communicatie, Ad Commerciële Economie, Bachelor Commerciële Economie en de Ad Ondernemen). De docenten zijn inhoudelijk en didactisch verantwoordelijk voor bepaalde semesters in het curriculum, verdeeld in halfjaar thema's: Sales & Accountmanagement, Cross-mediale Marketing, Strategisch Management, Online Marketing & Communicatie. Daarnaast is er een afstudeercoördinator.

De docenten in beide teams hebben allemaal een persoonlijk professionaliseringsbudget. Dat wordt bijvoorbeeld besteed aan scholing voor de verplichte PE-punten voor de NIMA accreditatie of het behalen van een Scrummastercertificaat. De teams trekken daarnaast gedeeltelijk samen op wat betreft deskundigheidsbevordering. De docenten hebben bijvoorbeeld allemaal de scholing 'Didactisch Coachen' van de hogeschool gevolgd waarin de docent ondersteund wordt in het vervullen van een andere, meer coachende, rol dan voorheen. Binnen dit scholingstraject maken de docenten opnames van hun lessen die nabesproken worden. Op de bezoeke dag vertelden de docenten dat zij op deze manier de student beter kunnen ondersteunen in het maken van eigen keuzes waardoor het uitgangspunt 'iedere student is uniek' invulling kan krijgen.

Op de bezoeke dag heeft het panel kennisgemaakt met een niet alleen deskundig, maar ook enthousiast en collegiaal docententeam. Het panel is er dan ook van overtuigd dat het docententeam voldoende is toegerust en voldoende wordt gefaciliteerd om het onderwijs uit te voeren.

Standaard 3 Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Conclusie

De opleiding ontvangt voor zowel de locatie Zwolle als de locatie Almere voor deze standaard het oordeel **voldoet**.

Het panel is van oordeel dat de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing. De toetsing is gebaseerd op de wettelijke en hogeschool brede kaders en uitgewerkt in een eigen toetsplan voor het gehele domein waar de opleiding toe behoort. De opleiding volgt het vierogenprincipe bij zowel de toetsconstructie als bij de beoordeling. De toetsvormen en toetsinhoud zijn gekoppeld aan de leerlijnen en passen bij het programma. Het geheel van toetsing dekt de leerdoelen van het programma goed af. De toetsinstrumenten zijn transparant. De opleiding gebruikt bovendien een variatie in toetsvormen, met aandacht voor de veranderende toetsvormen en ‘flexibel toetsen’ zowel individueel als in de projectgroepen. Daarbij zien de examencommissie en toetscommissie toe op de toetskaders, toetsplannen en het vertalen via toetsmatrijzen naar valide en betrouwbare toetsen. Voor de student is daardoor duidelijk wat van hem/haar wordt verwacht.

Naar het oordeel van het panel voert zowel de examen- als de toetscommissie haar taken goed uit. Het panel constateerde dat zij hun rol als critical friend op een goede manier uitvoeren.

Onderbouwing

Systeem van toetsing

Het opleidingsmanagement is verantwoordelijk voor een gedeelde visie op toetsing, afgeleid van de onderwijsvisie en een dekkend toetsprogramma. De examinatoren binnen het docententeam zijn verantwoordelijk voor de ontwikkeling van de toetsen, hierbij worden zij ondersteund door medewerkers van het bedrijfsbureau en het toetsbureau.

De opleiding hanteert een structureel vierogenbeleid bij alle fasen van de toetsing (toetsontwerp, maken van de toetsvragen, maken van beoordelingsformulieren/rubric). Schriftelijke toetsen worden vooraf ter beoordeling en feedback voorgelegd aan een mede-examinator, alle eindwerken worden door twee examinatoren beoordeeld. Het panel kan dan ook constateren dat de opleiding de toetscyclus zoals die is vastgesteld in het instellingstoetsbeleid op een goede manier hanteert.

Het toetsprogramma van de opleiding is gebaseerd op het domeinbrede *Toetsbeleid* dat is afgeleid van de onderwijsvisie en past bij hogeschoolbreed beleid. Hierbij is toetsen geen doel op zich, maar is bedoeld om het leerproces van de student in de verschillende leerlijnen van het onderwijs te ondersteunen. De opleiding heeft haar toetsprogramma overzichtelijk weergegeven in het examenprogramma. Het toetsprogramma dekt de eindkwalificaties, zo stelt het panel vast en de toetsing bouwt logisch op qua niveau en zelfstandigheid.

In het eerste jaar heeft toetsing vooral een selectiefunctie. De toetsen helpen de student te bepalen of hij bij de juiste opleiding is ingestroomd. Later heeft de toets meer de functie om de student te begeleiden in het leerproces naar een startend professional. De opleiding gebruikt hierbij zowel summatieve als formatieve toetsen waardoor niet alleen de bekwaamheid gemeten wordt, maar ook handreikingen gegeven worden voor verdere ontwikkeling.

Met name het speerpunt 'praktijk als context' is volgens het panel goed zichtbaar gemaakt in de toetsing. Binnen de praktijkopdrachten werken de studenten voor echte opdrachtgevers in de regio. Hoewel deze opdrachtgevers geen examinerator zijn en dus geen beoordelingsbeslissing nemen, wordt de feedback van de opdrachtgevers wel meegewogen in de beoordeling middels het beoordelingscriterium "draagvlak bij de opdrachtgever". De toetsen van de aan de praktijkopdracht flankerende modules dragen volgens het panel op een goede manier bij aan een goed resultaat voor die praktijkopdracht. De kennis die de studenten binnen deze modules moeten aantonen, wordt getoetst middels kennistoetsen of portfolio's. In bijvoorbeeld het tweede semester van het eerste jaar in Zwolle (major 2, Internetmarketing) geven de studenten een internetmarketing advies aan bedrijf. Ter ondersteuning van het resultaat volgen zij verschillende vakken die afsluiten met een kennistoets (Online Marketing, Verkoop, Consumentengedrag, Financieel Management) en volgen zij een vaardigheidstraining Zakelijk rapporteren waarin zij van de docent feedback krijgen op hun commerciële teksten en aan het einde een portfolio inleveren. In Almere schrijven de studenten in datzelfde semester een marketing adviesrapport. Hier werken de studenten in projectgroepen samen. Binnen de studentbegeleiding (wordt afgetekend met voldaan/niet voldaan) werkt de student onder meer aan feedbackvaardigheden en de student legt daarnaast kennistoetsen af over onder meer Algemene Economie en (retail) marketing.

Toetspraktijk

De opleiding hanteert vier verschillende toetsvormen, namelijk een toets met open en/of gesloten vragen, een productopdracht zoals een adviesrapport, een vaardigheidsoopdracht zoals een verkoopgesprek en een mondelinge toets zoals bijvoorbeeld een presentatie. Het panel heeft een representatieve selectie van de toetsen ingezien en concludeert dat de toetsvormen goed aansluiten bij de leerdoelen. Daarnaast is zij van mening dat de toetsen op een zinvolle wijze bijdragen aan het leerproces van de student. De beoordelingsformulieren hebben volgens het panel een duidelijke opzet. In de OER, de digitale leeromgeving en in de studiehandleidingen staat voor elke onderwijseenheid aangegeven welke leerdoelen worden getoetst en hoe de toetsing en de beoordeling plaatsvinden. Op de bezoekdag gaven de studenten dan ook aan dat zij vooraf voldoende duidelijkheid hebben over de beoordelingscriteria van toetsen. Verder vinden de studenten de feedback achteraf helder en het cijfer navolgbaar.

Borging

De opleiding heeft op beide locaties een examencommissie en een toetscommissie. Doordat steeds één van de leden van een commissie ook zitting heeft in een andere commissie (het 'Linking Pin principe) staan de verschillende commissies op een volgens het panel goede manier met elkaar in verbinding.

De examencommissie is verantwoordelijk voor de borging en kwaliteit van toetsing van de opleiding. De beide locaties hebben ieder een eigen examencommissie. De examencommissie Commerciële Economie in Zwolle heeft een mandaat gegeven aan de examencommissie

Commerciële Economie in Almere. De examencommissie in Zwolle is verantwoordelijk voor het de bacheloropleidingen Commerciële Economie en ORM en de Ad e-Commerce), de examencommissie in Almere voor alle opleidingen in het domein Business, Management en Law.

De toetscommissie functioneert als subcommissie van de examencommissie en voert de evaluatie van de kwaliteit van toetsing uit. Dat doet zij door jaarlijks steekproeven te nemen waarbij zij let op een goede spreiding over de diverse leerlijnen, leerjaren en examinatoren. De bevindingen worden met de docenten besproken. De voorzitters van de toetscommissies nemen deel aan het eerder genoemde voorzittersoverleg. Daarnaast is de voorzitter van de examencommissie in Almere ook lid van de toetscommissie in Zwolle.

Het panel constateerde op de bezokedag dat zowel de examen- als de toetscommissie van beide locaties zich op een goede manier bewust zijn van de balans tussen gewenste afstand en nabijheid die zij heeft ten opzichte van de opleiding. Volgens het panel functioneren beide commissies als een goede 'critical friend' van de opleiding en dragen zo bij aan een hogere kwaliteit van onderwijs.

Ook de opleidingscommissie (OC) functioneerde goed, zo bleek op de bezokedag. De OC van de opleiding bestaat uit vier studentleden en drie docentleden. De OC komt gemiddeld vier keer per jaar in plenaire zitting bijeen. Uit de gesprekken met docent- en studentleden komt naar voren dat op een diversiteit aan OC-gerelateerde onderwerpen wordt geacteerd. Er is goed overleg met directie/bestuur. Het panel adviseert om – met name – de studentleden nog eens kort te informeren over de bevoegdheden (instemmings- en adviesrecht) en de door de OC zelf benoemde verbeterpunten – voor zover nog niet uitgevoerd – te implementeren.

Het panel complimenteert de opleiding met het inwerktraject alvorens iemand door de examencommissie wordt aangesteld als examinator. Iedere docent moet eerst de BKE-kwalificatie behaald hebben alvorens hij aangesteld wordt als examinator. De opleiding heeft een inwerkprogramma voor startende examinatoren waarbij zij eerst mee kijken met een andere examinator en vervolgens pas zelf examens mogen ontwikkelen. Externe docenten die samen met een interne, 'eigen' docent examineren, volgen toch altijd een Cursus Toetsbekwaamheid van Christelijke Hogeschool Windesheim.

Voor alle examinatoren worden op beide locaties periodiek intervisie- en kalibreersessies georganiseerd.

Afstudeerproces

De afstudeeropdracht voor studenten op beide locaties bestaat uit het beantwoorden van een adviesvraag van een opdrachtgever, meestal uit het Midden- en Kleinbedrijf. Hierbij voert de student een praktijkgericht onderzoek uit. Het afstudeerproces heeft een doorlooptijd van twintig weken waarbij de student begeleid wordt door een afstudeerbegeleider vanuit de opleiding en door een bedrijfsmentor op de werkvloer. In deze periode heeft de student op dagelijkse of wekelijkse basis contact met zijn bedrijfsmentor en ongeveer 6 keer contact met de afstudeerbegeleider. De afstudeerbegeleider komt éénmaal op bezoek bij het bedrijf en geeft één keer een reactie op het concept eindproduct. Halverwege de periode heeft de student een functioneringsgesprek met de bedrijfsbegeleider. Hiervoor wordt een door de opleiding aangeleverd feedback formulier ingevuld dat later ook besproken wordt in het overleg tussen

student en afstudeerbegeleider. Aangezien de bedrijfsbegeleider geen examinator is, resulteert het gesprek niet in een cijfermatig oordeel.

Gedurende het afstudeerproces krijgt de student op drie onderdelen een beoordeling: voor zijn afstudeerwerkplan en voor het beroepsproduct en proces- reflectieverslag.

De student ontvangt zijn eerste beoordeling voordat hij het afstudeerwerkplan inlevert. Dit werkplan beschrijft de onderzoeksaanvraag en de koppeling met de beroepscompetenties. Het plan wordt beoordeeld met een 'voldaan' of 'niet voldaan', bij een 'voldaan' mag de student starten met zijn onderzoek. In Zwolle wordt dit plan beoordeeld door twee examinatoren, waarbij de eerste examinator ook de afstudeerbegeleider vanuit de opleiding is. In Almere door een lid van de afstudeercommissie.

De laatste beoordeling tot slot is voor het beroepsproduct en het proces- en reflectieverslag. In Almere wordt het beroepsproduct door twee onafhankelijke, niet betrokken examinatoren beoordeeld en het proces- en reflectieverslag door de afstudeerbegeleider vanuit de opleiding. Wanneer de twee beoordelaars die het eindwerk beoordelen in hun beoordeling meer dan één punt verschillen, volgt overleg. Wanneer zij in dat overleg niet nader tot elkaar komen, wordt er een derde beoordelaar ingeschakeld. Het eindcijfer wordt dan bepaald door de twee beoordelaars die het dichtst bij elkaar staan wat betreft cijfer.

In Zwolle is de afstudeerbegeleider ook de eerste beoordelaar. Het afstudeerwerkplan inclusief het proces- en reflectieverslag wordt door de eerste en tweede examinator beoordeeld.

Het panel is van mening dat het afstudeerproces en –beoordeling op een goede manier is vormgegeven.

Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Conclusie

De opleiding ontvangt voor zowel de locatie Zwolle als de locatie Almere voor deze standaard het oordeel **voldoet**.

De studenten tonen het eindniveau in het vierde leerjaar aan door middel van een beroepsproduct passend bij hun specialisatie. Het panel is van mening dat de specialisaties, maar ook de opdrachten binnen de specialisaties op beide locaties op een onderscheidende wijze is uitgewerkt.

Volgens het panel toont de opleiding in voldoende mate aan dat de beoogde leerresultaten worden gerealiseerd. Het panel heeft een selectie van vijftien eindwerken kunnen bestuderen en vond het niveau over de gehele linie voldoende en de onderwerpen passend. Ook de beoordeling is adequaat en navolgbaar. Het panel kan zich vinden in de gegeven waarderingen.

De afgestudeerden blijken gewild in het werkveld en komen daar terecht in functies die qua niveau goed aansluiten bij de opleiding, vaak schrijven zij zich in voor een vervolgopleiding. Het werkveld toont zich tevreden over het functioneren van de afgestudeerden.

Onderbouwing

Eindniveau

De student toont in het vierde leerjaar zijn eindniveau aan. In Zwolle doen de studenten dat middels het portfolio afstuderen (een product en procesverslag), het POP verslag Regie en Persoonlijk Leiderschap en met één van de drie beroepsproducten uit Major 6, afhankelijk van het gekozen profiel (26 EC). Zo voert de student binnen het beroepsprofiel Marketingmanagement een toekomstgerichte omgevingsanalyse uit op grond waarvan hij vervolgens een advies aan de opdracht gevende organisatie uitbrengt. Daarna schrijft hij een onderzoek en adviesrapport 'Foresight' waarvoor hij huidig en toekomstig klantgedrag met behulp van een customer journey analyseert. Voor het beroepsprofiel Verkoopmanagement voert hij meerdere verkoopgesprekken binnen de business-to-business-markt. De student bouwt een portfolio op waarin hij zijn ontwikkeling aantoont. In het beroepsprofiel Marketingcommunicatiemanagement tenslotte toont hij zijn eindniveau aan middels een portfolio over het uitvoeren van een marketingcommunicatiecampagne. Hiervoor zoeken de studenten zelf één of meerdere betalende opdrachtgevers. De opleiding organiseert ter ondersteuning van deze studenten het al eerder beschreven (standaard 2) evenement "Pitch your brand"; een netwerkdag waar bedrijven met een marketingvraag aanwezig zijn

In Almere is in studiejaar 2018/2019 gestart met de invoering van het nieuwe profiel in het eindniveau. Het eindniveau wordt afgetoetst in drie beroepsproducten, eveneens in het vierde jaar:

Semester	Beroepsproduct	Leeropbrengsten
M6	Strategisch Management	Koers bepalen, waarde creëren, business development
M7	Online Marketing en Communicatie	Business development, waarde creëren, realiseren
M8	Afstuderen	Koers bepalen, waarde creëren, business development en realiseren

Het panel is van mening dat de verschillende profielen in voldoende mate onderscheidend van elkaar zijn uitgewerkt en dat de opleiding bij de profielen passende opdrachten heeft gekozen. Daarnaast heeft het panel geconstateerd dat de competenties zoals verwoord in het landelijke beroepsprofiel op een goede manier getoetst worden.

Daarnaast complimenteert het panel de opleiding voor de wijze waarop zij in de afstudeerfase aansluiting zoekt met het werkveld, zo tot kennisuitwisseling komt en de opleiding actueel en aangesloten bij de wensen van het werkveld houdt. Dit is zichtbaar in bijvoorbeeld de specialisatie Marketingcommunicatiemanagement in Zwolle en in Almere waar de modules in nauwe samenwerking met het werkveld ingevuld worden.

Afstudeerscripties

Voor het beoordelingsproces van de realisatie van de leerresultaten heeft het panel een steekproef van vijftien afstudeerscripties genomen, geselecteerd uit een groslijst van alumni van de laatste twee jaar; tien van studenten, afgestudeerd in het laatste studiejaar (waarvan 7 van de locatie Zwolle), en vijf van studenten (waarvan drie van de locatie Zwolle) die in het voorlaatste studiejaar zijn afgestudeerd. Deze verdeling doet recht aan de verdeling van het totaal aantal afgestudeerden. De steekproef bestond uit scripties met een zo groot mogelijke spreiding in het eindcijfer (van een 5,7 tot een 8,8) en een verscheidenheid in afstudeeronderwerpen zoals strategisch marketingonderzoek en marketingcommunicatieplannen. De opdrachtgevers van de afstudeeronderzoeken waren zowel profit- als non-profitorganisaties (zoals de Stichting Nationaal Fonds Kinderhulp) en zowel bedrijven uit het MKB als grotere organisaties.

Het niveau van de afstudeerdossiers is voldoende. Het panel constateerde dat de studenten verschillende onderzoeksmethoden adequaat kunnen toepassen en de gekozen methodes bovendien goed motiveerden en uitwerkten. Bovendien leiden de uiteindelijke afstudeerproducten tot volgens het panel voor de opdrachtgever waardevolle inzichten. Het panel was gecharmeerd van de commerciële waarde van de eindwerken, zoals bijvoorbeeld een onderzoek uit Zwolle naar het onafhankelijk renderen van een vakantiepark ten opzichte van het oorspronkelijke attractiepark. En in Almere werd bijvoorbeeld onderzocht hoe een online marketingbureau haar klantloyaliteit kan vergroten.

Wel is het panel van mening dat de financiële onderbouwing van de aanbevelingen die de studenten ter afsluiting van hun eindwerk aan de opdrachtgever geven beter uitgewerkt kan worden.

Functioneren afgestudeerden

De opleiding in Zwolle bestaat al 44 jaar en kent dan ook duizenden alumni. De opleiding houdt contact met hen door een jaarlijkse 'State of the Art Marketing' event en via een LinkedIn groep. In november 2019 was er een alumnibijeenkomst met als thema 'Het werk van de Toekomst'. In juni 2019 hebben 185 van hen gereageerd op een vraag deel te nemen aan een

alumnionderzoek. Van hen volgde 20% een masteropleiding, waarvan 90% deze met succes heeft afgerond of daarmee bezig is. Dit zijn vooral marketing en MBA-masteropleidingen. Bijna 90% van de alumni heeft binnen zes maanden werk gevonden en 95% is daarbij werkzaam op hbo- of wo-niveau.

In Almere zijn de eerste studenten in 2015-2016 afgestudeerd, ten tijde van schrijven van de Zelfevaluatie waren dat er 79. Van 68 van hen is bekend wat zij doen, zij bekleden marketingfuncties (46%), salesfuncties (23%), hebben een eigen bedrijf (9%) of doen iets anders (22%).

Uit het eigen alumni onderzoek en uit de gesprekken die het panel op de bezoekdag voerde, bleken de alumni tevreden te zijn over de wijze waarop de opleiding hen heeft voorbereid op de werkpraktijk. Zo noemden de werkveldvertegenwoordigers dat één van de redenen dat zij afgestudeerden in dienst nemen is om de alumnus in staat te stellen de verbeteruggesties die uit het afstuderen naar voren kwamen ook daadwerkelijk (mee) te implementeren. Wel zouden de alumni achteraf gezien graag meer operationele vakken gehad willen hebben omdat dat meer aansluit bij het niveau waarop zij beginnen. De alumni op de bezoekdag hadden na de opleiding verwacht dat zij op managementniveau aan de slag konden, maar dat bleek niet in overeenstemming met de werkelijkheid. Het panel adviseert de opleiding hier aandacht aan te besteden.

Het panel heeft op basis van de bestudeerde afstudeerdossiers, het bestudeerde materiaal uit de opleiding en uit de gesprekken met vertegenwoordigers van het werkveld en alumni een positief beeld over de gerealiseerde leerresultaten.

Eindoordeel over de opleiding

Oordelen op de standaarden

Het visitatiepanel komt tot de volgende oordelen op de standaarden:

Eindoordeel over de opleiding

Standaard	Oordeel locatie Zwolle	Oordeel locatie Almere
<i>Standaard 1 Beoogde leerresultaten</i>	Voldoet	Voldoet
<i>Standaard 2 Onderwijsleeromgeving</i>	Voldoet	Voldoet
<i>Standaard 3 Toetsing</i>	Voldoet	Voldoet
<i>Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten</i>	Voldoet	Voldoet

Het panel heeft kennisgemaakt met een degelijke opleiding die zonder meer adequaat is ingericht en uitgevoerd wordt door een enthousiast, kundig en collegiaal team. Het panel is gecharmeerd van de wijze waarop de opleiding de praktijk door middel van de co-makerships in Almere en de communities in Zwolle in de opleiding heeft gebracht. Het panel is ervan overtuigd dat de studenten op deze wijze op een goede manier niet alleen kennismaken met de praktijk maar ook de juiste beroepsvaardigheden op doen.

De samenwerking van de opleiding op de beide locaties is op een goede en constructieve manier vormgegeven. De opleiding slaagt er goed in om de eigenheid van de regio en de studentenpopulatie op de beide locaties recht te doen en tegelijkertijd voldoende overleg en samenwerking te organiseren om de algemene uitgangspunten recht te doen. Dat is volgens het panel een compliment waard.

Het panel adviseert de opleiding aandacht te besteden aan de financiële onderbouwing van de eindwerken en in Zwolle te bekijken of het mogelijk is de definitieve keuze voor het uitstroomprofiel eerder te maken.

Het visitatiepanel beoordeelt de kwaliteit van de bestaande hbo-bachelor opleiding Commerciële Economie locaties Zwolle en Almere van Christelijke Hogeschool Windesheim **positief**.

Aanbevelingen

Het panel geeft de opleiding de volgende aanbevelingen mee:

Standaard 2

- Kijk naar mogelijkheden om de studenten hun definitieve keuze voor een beroepsprofiel in Zwolle niet pas vlak voor het vierde leerjaar, maar eerder in de studie, bijvoorbeeld na de meewerkstage in het tweede jaar, te maken. Wanneer een student in het vierde jaar nog wisselt van beroepsprofiel, zal dat ten koste gaan van de verdieping (een sterk punt in de opleiding).

Standaard 4

- Besteed aandacht aan de financiële onderbouwing van de aanbevelingen in de eindwerken.
- Besteed aandacht aan het managen van de verwachtingen met de studenten, waar het gaat om aansluiting van de gegeven vakken bij het niveau waarop zij in het werkveld beginnen. Managementniveau vs. operationele startfuncties.

Bijlagen

Bijlage 1 Bezoekprogramma

Programma Visitatie CE 10 januari 2020

Locatie: Campus Zwolle, gebouw X

Tijdstip	Programmaonderdeel	Deelnemers vanuit de opleiding
08.15 – 08.30	Ontvangst Visitatiepanel:	Almere: Opleidingscoördinator CE Opleidingsmanager Business Zwolle: Opleidingsmanager CE Directeur Onderwijs BMR Senior Adviseur Kwaliteitszorg
08.30 – 09.45	Thema: Profilering van de opleiding (standaard 1)	
08.30 – 08.45	Presentatie van het profiel van de opleiding d.m.v.: <ul style="list-style-type: none"> • Presentatie door het opleidingsmanagement • Rondgang van de visitatiecommissie langs 5 thematafels 	Presentatie: Opleidingsmanager CE en Opleidingscoördinator CE 5 thema tafels <ol style="list-style-type: none"> 1. Internationalisering 2. Persoonlijk & Betrokken & Studiebegeleiding 3. Praktijkgericht (Co-makers & Wensink) 4. Persoonlijke leerroutes / Beroepsprofielen 5. Sfeer / Cultuur Bij iedere tafel docenten en studenten
08.45 – 09.45		
09.45 – 11.30	Intern panel overleg en bestuderen van het materiaal op de site	
11.30 – 12.45	Thema: Werkwijze en opbouw van de opleiding (standaard 2)	
	<i>Inhoud:</i> Onderwijsleeromgeving Tot 12.15 uur alleen docenten, daarna ook met werkveld	Almere: 3 docenten Zwolle: 5 docenten Na 12.15 uur aangevuld met: 1 WAC lid Almere en 1 alumna Almere 2 WAC leden Zwolle en 1 alumnus
12.45 – 13.45	Lunchpauze gesprek met studenten in meer informele sfeer	
	<i>Inhoud:</i> Met studenten in gesprek over de opleiding en de opleidingscommissie	Almere: 3 studenten Zwolle: 4 studenten
13.45 – 14.15	Intern overleg visitatiepanel	

14.15 – 15.15	Thema: Borging van de kwaliteit van de opleiding (standaard 3 en 4)	
	<i>Inhoud:</i> Borging van het eindniveau, toetsing	Almere: Lid examencommissie, Afstudeercoördinator, alumni Zwolle: Voorzitter examencommissie, Voorzitter toetscommissie, afstudeerbegeleider, afstudeercoördinator, alumnus
15.15 – 15.30	Intern overleg visitatiepanel	
15.30 – 16.00	Gesprek met het management, optioneel	
	<i>Inhoud:</i> Aansturing door het opleidingsmanagement van de opleiding.	Almere: Opleidingscoördinator CE Opleidingsmanager Business Zwolle: Opleidingsmanager CE Directeur Onderwijs BMR
16.00 – 16.45	Afsluitend overleg visitatiepanel	
16.45 – 17.15	Terugkoppeling door het visitatiepanel	Plenair

Bijlage 2 Bestudeerde documenten

Algemeen

- ✓ Zelfevaluatie Accreditatie opleiding Bachelor Commerciële Economie Hogeschool Windesheim (november 2019)

Standaard 1

- ✓ CHW Onderwijsvisie
- ✓ CHW Strategische koers
- ✓ Landelijk beroepsprofiel CE 2013-2016 “De blik naar buiten”
- ✓ Landelijk Opleidingsprofiel 2018-2022 “De kernbelofte van de CE-er”
- ✓ NSE Factsheet 2018 CE Almere
- ✓ NSE Factsheet 2018 CE Zwolle
- ✓ CE (NOC) – werkend leren, lerend werken versie 2.2
- ✓ Leerplan CE (NOC) 2016-2017 versie 2.1
- ✓ Organogram Domein BMR
- ✓ Organogram Windesheim Almere augustus 2019
- ✓ Organogram Windesheim

Standaard 2

- ✓ Competentiematrix 2018-2019 – CE Almere
- ✓ Competentiematrix 2018 – 2019 – CE Zwolle
- ✓ Curriculumoverzichten 2017-2018 en 2018-2019 Almere en Zwolle
- ✓ Docentenoverzichten CE Almere en CE Zwolle
- ✓ Leeropbrengstenmatrix 2018-2019 CE Almere
- ✓ Leeropbrengstenmatrix 2019-2020 CE Zwolle
- ✓ Studiegidsen 2017-2018 en 2018-2019 CE Almere en CE Zwolle
- ✓ Instellingsdeel OER 2017 – 2018 en 2018-2019 Almere en Zwolle
- ✓ Opleidingsdeel OER 2017-2018 CE Almere
- ✓ Opleidingsdeel OER 2017-2018 CE Zwolle cohort 2014-2015 en eerder
- ✓ Opleidingsdeel OER 2017-2018 CE Zwolle cohort vanaf 2015-2016
- ✓ Opleidingsdeel OER 2018-2019 CE Almere
- ✓ Opleidingsdeel OER 2018-2019 CE Zwolle cohort 2014-2015
- ✓ Opleidingsdeel OER 2018-2019 CE Zwolle vanaf 2015-2016
- ✓ Opleidingsdeel OER 2019-2020 CE Almere
- ✓ Opleidingsdeel OER 2019-2020 CE Zwolle

Standaard 3

- ✓ Jaarverslag Commissie Eindwerken 2018-2019 CE Zwolle
- ✓ Toetsbeleid 2014-2017 domein BMR Zwolle
- ✓ Toetsbeleid 2017-2018 Windesheim instellingsdeel
- ✓ Toetsbeleid 2018 Almere
- ✓ Toetsbeleid 2018 domein BMR Zwolle
- ✓ Toetsbeleid 2018-2019 Windesheim instellingsdeel
- ✓ Toetsbeleid 2019-2020 domein BMR
- ✓ Verslag kalibratiesessies commissie Eindwerken CE Almere

Standaard 4

- ✓ Afstudeerhandleiding afstuderen 2017-2018 deel A Zwolle)
- ✓ Afstudeerhandleiding afstuderen 2017-2018 deel B (Zwolle)
- ✓ Afstudeerhandleiding afstuderen 2018-2019 deel A (Zwolle)
- ✓ Afstudeerhandleiding afstuderen 2018-2019 deel B (Zwolle)
- ✓ Alumni verslag groepsdiscussie 2019 CE Almere
- ✓ Alumni onderzoek 2019 CE Zwolle
- ✓ Handleiding Afstuderen 2017-2018 deels A Almere groep Business & groep Management
- ✓ Handleiding Afstuderen 2017-2018 deel B Almere groep Business & groep Management
- ✓ Handleiding Afstuderen 2018-2019 deel A Almere groep Business
- ✓ Handleiding Afstuderen 2018-2019 deel B Almere groep Business